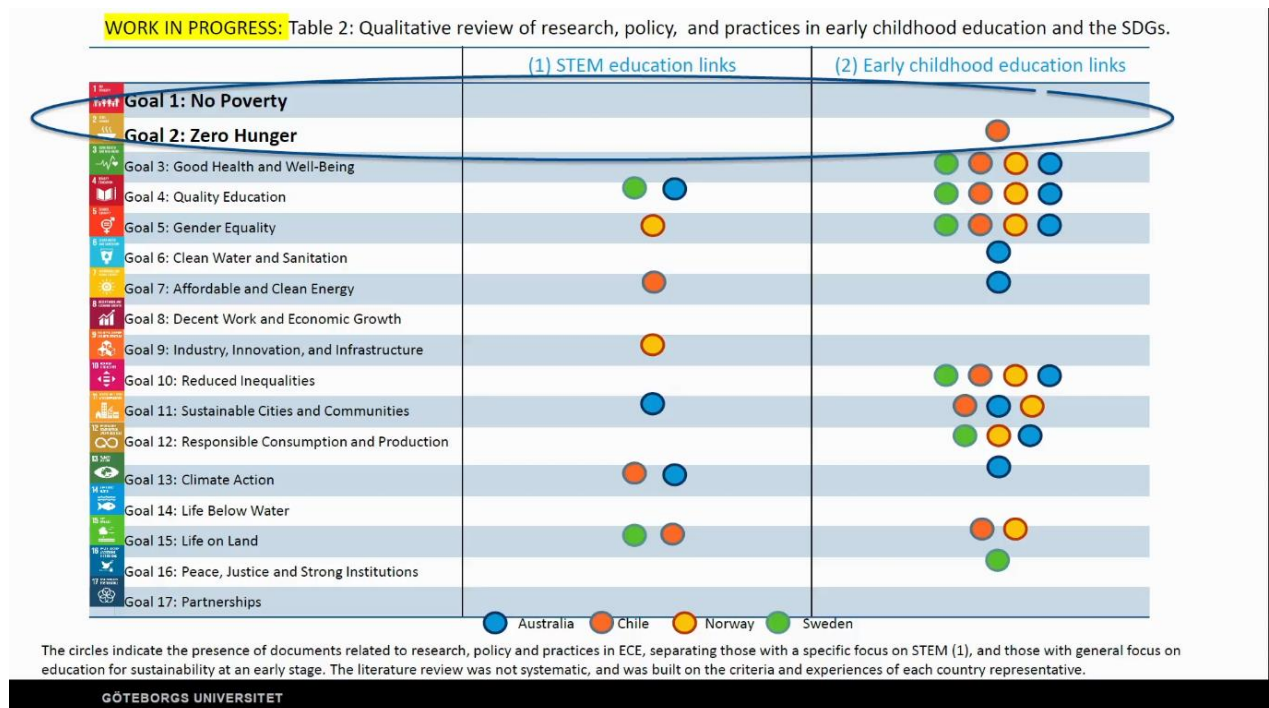

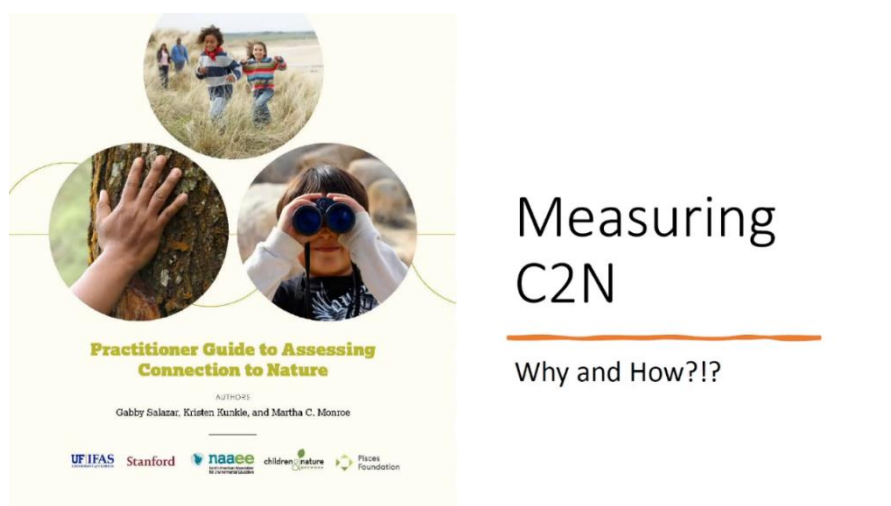
a) Osobní reflexe účasti:

- Jaké tři věci ve vás nejvíce rezonovaly z toho, co jste slyšeli a dozvěděli se na kongresu?

1) Příspěvek **Jonna Larsson** v panelu předškolního vzdělávání se věnoval výzkumu propojenosti STEM v předškolním vzdělávání se 17 cíli udržitelného rozvoje. Cílem výzkumu bylo získat vhled, jak STEM v předškolní vzdělávání je zahrnuto ve výzkumech a praxi 4 zemí; Chile, Austrálie, Norsko a Švédsko. Překvapivé zjištění se týkalo téměř absolutní absence v cílech týkající se chudoby a hladu a bylo řečnicí definováno jako alarmující s ohledem na fakt, že děti jsou zvláště ohrožené výzvami týkající se právě těchto dvou cílů.

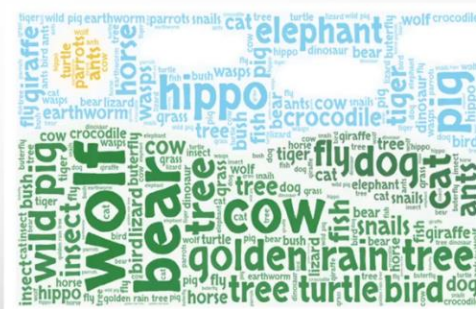

2) **Thomas H. Berry** prezentoval novou příručku „*Practitioner Guide to Assessing Connection to Nature*“. Tato příručka přináší metodiku, jak u dětí v předškolním věku měřit jejich vztah k přírodě. Vymezuje tento vztah a předkládá různé nástroje měření. Ambicí příručky je být praktickým pomocníkem v terénu pro využití v zařízení předškolního vzdělávání přímo pedagogy při práci s dětmi. Například jedna zmíněná metoda, je rozhovor dospělého s dítětem pomocí loutek, které spolu vedou rozhovor, a dítě tento rozhovor komentuje. Je tak zjišťováno jeho postoje a pocity k různým otázkám vztahující se k přírodě.

Zajímavý poznatek, který z výzkumu vyplynul, byl fakt, že děti nejčastěji zmiňovaly exotická zvířata, například nosorožec, medvěd, vlk, želva, slon, tygr, divoké prase. Domácí zvířata byla jmenována mnohem méně. Naopak u rostlin děti popisovaly známé rostliny, které mohou vidět například na zahradě nebo při procházkách.

- CHILDREN MOST OFTEN MENTIONED EXOTIC MAMMALS, INCLUDING EXOTIC PETS.
- DOMESTIC MAMMALS WERE MENTIONED LESS OFTEN AND
- WILD ANIMALS OF THE CZECH REPUBLIC WERE MENTIONED THE LEAST.

- Do diskuze jsem přispěla workshopem tvořivé hry, který jsem vedla a kterého se účastnilo cca 25 lidí. Představila jsem novou metodiku Tvořivé hry, kterou jsme vypracovali s týmem Muzea Říčany, pro polytechnické vzdělávání v mateřských školách. Na workshopu jsme společně diskutovali různé výzvy v této oblasti. Byla to skvělá příležitost sdílet s účastníky z celého světa zkušenosti předškolního vzdělávání z jejich zemí a velice inspirativní bylo slyšet reakce a zpětnou vazbu k metodě tvořivé hry. Například mě překvapilo, že kolegyně z Dánska považují pravidlo č. 6. ("Podporujeme v dětech zvědavost") za největší výzvu pro vzdělávání v dánských mateřských školách. Nebo to, že holandský kolega zmínil pravidlo č. 4. ("Bereme si inspiraci z přírody") jako to nejpalčivější, které by pro předškolní vzdělávání v Holandsku bylo velice důležité prosazovat.

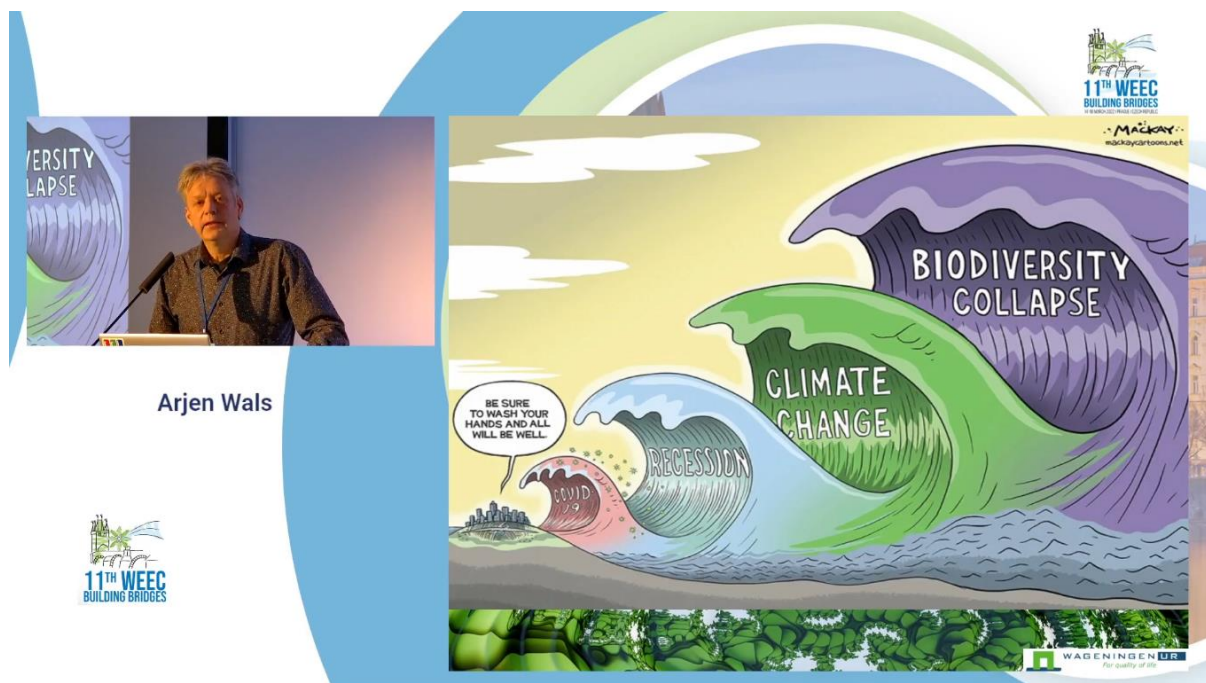
- Co a jak z učení a zážitků z kongresu představíte kolegům z vaší organizace?

Svým kolegům představím srovnání obsahů příspěvků týkající se předškolního vzdělávání s činností, kterou vykonáváme v Muzeu Říčany. Zasadit naše témata do kontextu celosvětových diskuzí je velice užitečné a aktuální.

Education bridging a troubled planet – a radical relational perspective

Shrnutí příspěvku Arjen Walse, který zazněl na světovém kongresu WEEC v Praze
14.4.2022

Jednu z úvodních řečí na mezinárodním kongresu vedl profesor Arjen Wals, který se věnuje Transformativnímu učení pro socio-ekologickou udržitelnost na univerzitě ve Wageningen. Ve svém příspěvku zdůraznil sílu mladých lidí „*young people rising*“ a jejich apel a dotazování k dnešním formám učení. Vidíme a slyšíme hlas mladých lidí, kteří vnímají svojí zodpovědnost za budoucí svět a mají o něj strach. Je třeba vnímat **environmentální melancholií**, kterou definuje Renee Lertzman¹ jako truchlení, které nebylo „plně zpracováno“ – které je a zůstává nevysloveno. Musíme proto naslouchat a vytvářet výzvy, spojení a spolupráci. Připomíná model ekonomie koblihy od Kater Raworth „*The Doughnut of social and planetary boundaries*“², který pracuje s koncepcí, nazvané planetární meze, definující tzv. bezpečný prostor pro lidskou činnost. Arjen zároveň Wals upozornil, že nesmíme zapomínat na společenský základ modelu, jako je například učení, zdraví, mír a spravedlnost, bez kterého není možné v tomto bezpečném prostoru žít a varuje, že se stávají

neudržitelnými.

V diskuzích k těžkým a komplikovaným tématům zmiňuje potřebu klást **wicked questions**, tedy něco jako „nepříjemné či vzpurné“ otázky, na které nejsou jednoznačné odpovědi, nemají jedno správné řešení, ale přesto je nutné se jimi zabývat. Vzdělavatelé se snaží věci dělat přístupné, zjednodušovat je, ale sám Arjen se ptá, není naší výzvou možná to, že věci naopak máme komplikovat? Doslova se na nás valí vlny a hrozby dnešního světa (pandemie, krize, klimatická změna, kolaps biodiverzity). Lidé hledají rychle a jasné odpovědi, ale tyto témata vyžadují hlubší poznání, propojenost a čas na porozumění.

Vstoupíme-li na pole vzdělávání, je třeba hned na začátku přiznat, že učení mění své směřování k udržitelným tématům, ale zároveň zůstává pevně zakotvené v metodách testování a memorování.

¹ LERTZMAN R. Environmental Melancholia. Psychoanalytic dimensions of engagement. 2015, ISBN 9781138737792

² <https://www.kateraworth.com/doughnut/>

Při tom je jasné, že jak se mění podmínky uplatnění v životě, potřeba rychle adaptace, rychlé změny práce, technologii, je nutné, aby se lidé ve svém učení zaměřovali také na kompetence a dovednosti. Arjen ve svém příspěvku nabízí pohled a rámování vzdělávání modelem holandského teoretika a filosofa Gerta Biesta, který definuje 3 funkce vzdělávání: **socializace, kvalifikace a subjektivizace**.³ V oblasti socializaci ve vzdělávání můžeme vidět tendenci k prosazování určitých společensko-kulturních vzorců. Kvalifikace se zabývá kompetencemi a dovednostmi, které lidé potřebují, aby se jim, jednoduše řečeno, dařilo. Na co však zapomínáme, je třetí faktor, který se zabývá otázkami: kdo jsem? Kým chci být? Kým se mohu stát? Je to jakési učení být. Týká se to sebe-určení, svobody bytí, rozvoje směrem, který si zvolím.

Při úvahách o změnách ve vzdělávání nabízí Arjen cestu přes tzv. **transgressivelearning**⁴, zjednodušeně T-learning. Toto hnutí se zasazuje o přerámování dominantních narativů v oblasti vzdělávání. Zaměřuje se na témata občanského život, dekolonizace, ekologickou ekonomiku, udržitelný rozvoj, environmentální a společenská spravedlnost.

Arjen Wals

11th WEEC BUILDING BRIDGES

transformative transgressive transdisciplinary

psycho-social processes of cognitive and emotional perspective shifts that potentially lead to social-ecological change and the affirmation of life

intentionally generates critical thinking, collective agency and changed practices while explicitly challenging normalised systems that have become oppressive

crossing boundaries to co-create and affirm knowledges in iterative and collaborative ways that contribute to changes in action and practice

Source: www.transgressivelearning.org

WAGENINGEN For quality of life

Závěrem zaznělo nadějně konstatování, že můžeme vidět různé projevy něčeho, co by se dalo nazvat celosvětovým hnutím pro udržitelný rozvoj. Poslední slova byla věnována výhledům do budoucna:

- je potřeba vytvářet prostor, ve kterém studenti mohou kriticky přemýšlet, zkoumat a aktivně jednat a vztahovat se k existenciálním tématům, vycházející z jejich místního prostředí a reagující na větší celosvětový obraz
- je potřeba přehodnotit školské systému, kurikulum, učení, výzkumy, celoživotní učení, cíle atd.
- je potřeba využívat rozmanitost a mít široké spektrum pohledů – hledat synergii ale také kontroverze a konflikty
- zaměnit kulturu strachu a bezmoci pedagogikou naděje a prostoru pro akci.

³ BIESTA, G. Risking Ourselves in Education: Qualification, Socialization, and Subjectification Revisited <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/edth.12411>

⁴ <https://transgressivelearning.org/>

